

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

3. Affectuum sedes, instrumenta seu vehicula. Et qui sint dæmoniacy
affectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

hominem, sine vigore, sine sensu, & quod pessimum est omnium, ἄσπυον. Omnino quasi penitus aures, ita affectibus homines, ad destinatos curius rapiuntur, & hos quidem, alij, quasi egregios virtutum administratos, & prodromos facti, alij abiecto rationis clauo, eosdem intemperantes dominos, & summa crudelitate efferratos experiuntur. Ex quo fit, vt in per motionum moderata temperie, anima perpetua quaedam serenitas, magna; (si modo in tertis haberi potest) felicitas sita sit, atq; collocata. Sūt porro affectus, quos Stoici *νοήματα, ἢ πάθηματα*, Cicero per motiones; Alij motus, & passiones appellant, *sentientis anima, ex boni, vel mali opinione nata commotiones*. vel, vt D. Nemesius habet lib. de natura hominis c. 15. Affectio est motus animæ rationis expers, ob opinionē boni, vel mali. Fons ergo, & origo omnium affectuum est anima sentiens, neque enim ex intelligente, aut etiam vegetante dimanant, cum in plantis, & in ipsa hominis mente, atque intelligentia, nulla sint affectiones. Alij motus sunt leniores, quos *ἄδουδς* Cicero nominat, alij vehementiores, qui *παθημαί* appellantur: Et si rectam rationem excedant, anima *ἀνοήτου*, aduersis veluti ventis labefactant, & diuellunt. Quod, quam sæpē faciant, & quam feroces ludos ludant, testis est humana natura à primi parentis lapsu, permolesta variorū affectuum tyrannide violenter abrepta: vt non immerito quaratur Philo, veluti in arcam Noemi bestias, ita in corpus humanum affectionum motus, immanes quasdam, & indomitas feras; post hanc naturæ labem esse admittas.

quam Græci, melius *ἰσχυρότερη ἢ δυνάμις* nominant; & in Appetente quidem collocat amorem, odium, desiderium, fugam, gaudium & dolorem. In irascente spem, desperationem, timorem, audaciam, iram. Galenus, ex candescentiam, iram, timorem, mortem, inuidiam, cupiditatem, amorem, & odium memorat. Stoici ad quatuor fontes voluptatem, dolorem, spem, timorem, omnia referunt. Plato, sub finem Timæi, duo veluti per motionum elementa facit, voluptatem, & dolorem. Aristoteles, quem hic sequimur, 12. motuum genera recenset. Iram, mansuetudinem, amorem, timorem, confidentiam, verecundiam, & inuerecundiam, gratiam, & commiserationem, indignationem, inuidiam, & æmulationem. Omnia quidem appositè dicta, & hæc ex boni maliue presentis, vel absentis varia ratione, & ab alijs fufius, strictius ab alijs colliguntur. Aristotelis tamen diuisio, ad ciuiles motus, & Rhetorum tractationem magis facit, quam in singulis postea plenius discutimus, maxime autem motus amoris, lætitiæ, voluptatis, spei, metus, odij, iracundiæ, delinitionis, & miserationis, qui in hac sublimi, quam tractamus eloquentia, sæpius dominantur, sigillatim exponam.

Galenus lib. de cognosc. & cure affect.

Affectuum nomen. & definitio.

Affectus aduersi, & inueniuntur.

Vi in arcã Noemi bestias, sic affectus in animos immittit. P. Philo. lib. de pla. Noemi, Luuena. Satyr. 1. Maximus Tyrinus orat. 17.

Affectuum diuisio. D. Thom. 1. 2. q. 23.

Affectuum Sedes, instrumenta, seu vehicula.

Et qui sint Dæmoniacy affectus.

CAPVT III.

Affectuum sedes, cor humanum est, mare illud magnum Danielis, in quo quatuor venti (tot scilicet perturbationum fontes) aduersis motibus in sese plerunque feruntur infesti. Nec sine causa *כלו רימים* *Palgo* *Proverb. 21.* *Ma'im diuisiones aquarum*, cor Regis appellauit sapiens. Mirum est quomodo vna particula, tantos, & tam varios fluctus capere possit: Quod autē cordi aptius insideant, ratio est, quod spiritu, calore, & sanguine, quasi instrumentis, vehementes illi affectus, quales sunt amoris, & iracundię potissimū, indigeant, quorum omnium cor focus est, & domicili-um. Quo fit etiam, vt ad violentos affectus pronio-

Daniel 7. Affectuum sedes.

proniores sint, quibus plurimum caloris est, & sanguinis, spiritusque ipsi subtilius elaborati intra cordis receptaculum emicant. Itaque, & in adolescentibus motus vigent acriores, qui senibus, remittente se paulatim calore, hinc ut plurimum, & languescunt.

Affectus demoniaci.

Ad hæc instrumenta naturalia, plerunque externa causæ accidunt, ut Dæmones, qui corporis humoribus implexi, mirum quantos fluctus in humanis corporibus excitant, mentemque vitij mancipatam, penitus labefactant. Vnde Chaldaicam illam sententiam, quæ ex Zoroastis disciplina manauit, Σὸν ἀγγέλων θύρας, καὶ δυνάμει ἀνὰ θυροῖ, explicans Psel-lus, & post eum Augustinus Eugubinus, Vas, inquit, est composita vitæ nostræ constitutio. Feræ terrestres; qui circum terras vagantur Dæmones. Igitur nostram vitam, sciatentem malis affectibus, ex feræ inhabitat; Siquidem hæc genera cum ipsi affectibus coalescunt, fiuntque eadem quasi substantia: Quocirca cum & ipsi affectionum sint pleni, ad corporeas, & incorporeas affectiones adiunguntur, & connectuntur, simile simili attrahentes, cum habeant vim mouendarum perturbationum. Hanc animam impotentissimis affectibus, quos Dæmones excitare solent, mancipatam, admirabilis Isaias sub hac pictura adumbrare visus est.

Isai. 13. 21.

[Sed requiescunt ibi bestię, & replebuntur domus eorum draconibus: Et habitabunt ibi Struthiones, & pilosi saltabunt ibi, & respondebunt ibi vlulæ in ædibus eius, & Syrenes in delubris voluptatis, vbi per pilolos, Dæmones, ut explicat versio 70. interpretum, vel etiam fatyros, ut alij volunt, satis appetit innuit.

Mercurius Trismogistus.

Nec dissimilia, de permotionibus Dæmonum opæ excitatis, sentit Mercurius Trismogistus.

Μηδονός μέρους τῆς κόσμου κενού ὄντος δέμου, ὅστις ἀπέβηθῆν, ἔσπειρε τῆς ἰδίας εὐεργείας τὸ πνεῦμα, καὶ ἐκάλησεν ὁ νοῦς τὸ σπάρειν, μοιχείας, φόνους παρτοῦπιας, ἱεροσυλίας, ἀσεβείας, ἀγχιόνας, κατὰ κρημνῶν κατὰ φορὰς, καὶ ἀλλὰ πάντα ὅσα δαμῶντων ἔργα.

Cum nulla mundi pars vacua sit Dæmone. Qui subiens tacite mentem, propriæ operationis inseruit semen, & peperit ipsa mens, quod satum fuerit, videlicet adulteria, car-

des, parentum verberationes, sacrilegia, impietates, strangulationes, per præcipitia impulsiones, & alia omnia, quæ sunt Dæmonum opera. De his portentosis affectibus, non est nobis futurus sermo, sed de ijs, qui humanitus concitari, commoueri que solent.

Quid spectandum in ijs, qui mouent affectus.

CAPVT IV.

PRIMUM statuendum est, non esse cuiusuis hominis affectus illos, præcipue vehementes, & insonfos excitare, vel remittere; quippe donum Dei est: cuius, ut in sensus, & mentes summum est imperium, ita pro sua voluntate mortalibus imperat. Auida est sui iuris, & regni, quælibet natura, neque alium in suo dominantem facile patitur. Itaque in ijs permotionum incitamentis, longè dispar est Dei, & hominum ratio.

Christiani in excitandis motibus difficilior.

Deus enim, quod à Theodoro præclare dictum est, ut sine vectibus, & ferramentis, hanc præclaram vniuersi constructionem sapienter est machinatus: Contra homines, si quid moliantur; tot, & tam diuersis egent instrumentis, ut in eo ipso, in quo comparatio nati, & potentes videri volunt, suam fatiri cogatur imbecillitatem. Pari omnino ratione in mouendis affectibus oratores, nisi diuina ope suffulti fuerint, frustra verborum strepitu, quasi malleorum aures confundunt, animam porro minimè attingunt. Deus verò, sine turba, sine murmure, sine voce subtiliter penetrat, & intimis sensibus illabitur.

Dei opus est excitare affectus.

Hæc fuit Christi Domini efficax permo- uendorum hominum ratio, qui cum vnctio- ne spiritus intimas perfunderet mentes, & copia cælestis parentis luce collustraret, plus tacendo, (vel si loqui oportebat) plus vna effiebat vocula, quam sexcenta verborum, & quisquiliarum humanarum volumina.

His nixi præsidij Apostoli, & quotquot sacri oratores, & doctores extiterunt, eas per- motiones animis intulerunt, quas, nulla vnquam leno cinantis facundia ratio expres- sisset. Sit igitur hæc prima lex, ad bonos motus in hominum pectoribus excitandos, opus esse Dei mouentis spiritu, & quò plus cum Deo commercij habuerint oratores, eò in exci- tatione

citata